

Onsdag den 5. februar 2014

P7_TA(2014)0081

Traktaten om våbenhandel

Europa-Parlamentets beslutning af 5. februar 2014 om ratificering af traktaten om våbenhandel (ATT) (2014/2534(RSP))

(2017/C 093/14)

Europa-Parlamentet,

- der henviser til traktaten om våbenhandel (ATT), som blev vedtaget af FN's Generalforsamling den 2. april 2013,
- der henviser til Rådets afgørelse 2010/336/FUSP af 14. juni 2010⁽¹⁾ og tidligere rådsafgørelser om EU's aktiviteter til støtte for traktaten om våbenhandel og til udkast til Rådets afgørelse om bemyndigelse af medlemsstaterne til i Den Europæiske Unions interesse at ratificere våbenhandelstraktaten (12178/2013),
- der henviser til Rådets direktiv 91/477/EØF af 18. juni 1991 om erhvervelse og besiddelse af våben⁽²⁾,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/43/EF af 6. maj 2009 om forenkling af vilkår og betingelser for overførsel af forsvarsrelaterede produkter inden for Fællesskabet⁽³⁾,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 om gennemførelse af artikel 10 i De Forenede Nationers protokol om bekæmpelse af ulovlig fremstilling af og handel med skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil, der supplerer De Forenede Nationers konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende organiseret kriminalitet (FN's våbenprotokol), og om fastsættelse af udførelstilladelse og indførsels- og transitforanstaltninger for skydevåben og dele, komponenter samt ammunition hertil⁽⁴⁾,
- der henviser til Rådets fælles holdning 2008/944/FUSP af 8. december 2008 om fælles regler for kontrol med eksport af militærteknologi og -udstyr⁽⁵⁾,
- der henviser til sine beslutninger af 21. juni 2007 om en traktat om våbenhandel — fastlæggelse af fælles internationale normer for import, eksport og overførsel af konventionelle våben⁽⁶⁾, af 13. juni 2012 om forhandlingerne om FN-traktaten om våbenhandel (ATT)⁽⁷⁾ og af 13. marts 2008 om EU's adfærdskodeks om våbeneksport — Rådets manglende vedtagelse af den fælles holdning og omdannelse af kodeksen til et retligt bindende instrument⁽⁸⁾,
- der henviser til artikel 21 og 34 i traktaten om Den Europæiske Union,
- der henviser til artikel 3, 4 og 5 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde,
- der henviser til Rådets anmodning om godkendelse, som er fremsendt i overensstemmelse med artikel 207, stk. 3, og artikel 218, stk. 6, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (C7-0233/2013),
- der henviser til forretningsordenens artikel 110, stk. 2,

⁽¹⁾ EUT L 152 af 18.6.2010, s. 14.

⁽²⁾ EFT L 256 af 13.9.1991, s. 51.

⁽³⁾ EUT L 146 af 10.6.2009, s. 1.

⁽⁴⁾ EUT L 94 af 30.3.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT L 335 af 13.12.2008, s. 99.

⁽⁶⁾ EUT C 146 E af 12.6.2008, s. 342.

⁽⁷⁾ EUT C 332 E af 15.11.2013, s. 58.

⁽⁸⁾ EUT C 66 E af 20.3.2009, s. 48.

Onsdag den 5. februar 2014

- A. der henviser til, at international handel med konventionelle våben er et forretningsområde til en værdi af mindst 70 mia. USD om året, at næsten en million af de i alt otte millioner våben, der dagligt fremstilles i verden, ifølge FN's beregninger går tabt eller bliver stjålet og typisk ender i de forkerte hænder, og at der på globalt plan hvert eneste minut dør et menneske som følge af væbnet voldsudøvelse;
- B. der henviser til, at EU som helhed tegner sig for 26 % af verdens våbeneksport, og til, at 61 % af denne eksport er til tredjelande ifølge Stockholm International Peace Research Institute;
- C. der henviser til, at en fælles overordnet EU-licensordning efter vedtagelsen af direktiv 2009/43/EF regulerer handelen med militært materiel inden for EU, og til, at Unionen har beføjelse til at indgå internationale aftaler på områder, der henhører under dens enekompetence;
- D. der henviser til, at Rådets fælles holdning fra 2008 fastsætter fire bindende kriterier, der kan resultere i, at eksporttilladelse nægtes, og fire andre kriterier, som skal tages med i betragtning; der henviser til, at disse kriterier ikke berører medlemsstaternes ret til at indføre mere restriktive våbenkontrolforanstaltninger;
- E. der henviser til, at respekten for menneskerettighederne udgør hjørnesteinen i de fælles værdier, som Den Europæiske Union bygger på, og til, at handelspolitikken som en del af EU's optræden udadtil i henhold til traktaterne bør bidrage til overholdelse af menneskerettighederne;
- F. der henviser til, at våbeneksport har konsekvenser ikke bare for sikkerheden, men også for forskning og udvikling, innovation og industriel kapacitet, bilateral og plurilateral handel samt bæredygtig udvikling; der henviser til, at manglende stabilitet, der følger af øget adgang til våben, ofte resulterer i økonomisk tilbagegang og fattigdom; der henviser til, at våbenhandel, navnlig i udviklingslandene, ofte resulterer i korrupktion og for stor gældsætning og lægger beslag på vigtige ressourcer, som disse samfund har brug for til udviklingsformål; der henviser til, at den internationale handel kun kan leve op til sit potentiale for at skabe bæredygtige arbejdspladser, vækst og udvikling i en atmosfære af god international regeringsførelse, om ikke i fuldstændig fred, sikkerhed og stabilitet;

Generelle betragtninger

- glæder sig over, at der i FN-regi efter syv lange års forhandlinger er indgået en retligt bindende traktat om våbenhandel, som vedrører international handel med konventionelle våben; erindrer om, at formålet med traktaten er at opstille de højest mulige fælles internationale standarder for regulering af den internationale handel med konventionelle våben og at forebygge og eliminere ulovlig handel med konventionelle våben for at bidrage til international og regional fred, sikkerhed og stabilitet og mindske menneskelige lidelser; mener, at en effektiv gennemførelse af traktaten i væsentlig grad kan bidrage til at skabe større respekt for internationale menneskerettigheder og humanitær ret overalt i verden; anerkender, at civilsamfundets organisationer har ydet et væsentligt bidrag fra påbegyndelsen af arbejdet med våbenhandelstraktaten og frem til vedtagelsen;
- understreger, at ATT-ordningens succes på lang sigt afhænger af, at så mange lande som muligt, herunder i særdeleshed alle de væsentligste aktører inden for international våbenhandel, deltager; glæder sig over, at hovedparten af FN's medlemsstater allerede har undertegnet traktaten, og opfordrer indtrængende andre til at gøre ligeså og foretage en ratificering snarest muligt; opfordrer EU-Udenrigstjenesten til at indføre en opfordring til tredjelande om at tilslutte sig ATT i sine udenrigspolitiske målsætninger og blandt de emner, der skal medtages i bilaterale aftaler;
- bemærker, at nogle handelsaftaler indeholder bestemmelser, der fremmer mål og aftaler om ikkespredning af masseødelæggelsesvåben, og opfordrer derfor Kommissionen til at undersøge, i hvilken udstrækning nuværende og fremtidige handelsinstrumenter kan benyttes til at fremme ratifikation og gennemførelse af ATT
- understreger, at ulovlige eller ukontrollerede våbenoverførsler forårsager menneskelig lidelse, giver næring til væbnede konflikter, ustabilitet, terrorangreb og korrupktion — med deraf følgende saboteret social udvikling — og krænkelse af demokratiet og retsstatsprincippet, menneskerettighederne og den humanitære folkeret;

Anvendelsesområde

- finder det beklageligt, at traktaten ikke indfører en fælles og præcis definition af konventionelle våben og kun finder anvendelse på de otte våbenkategorier, der er fastsat i artikel 2, stk. 1, og beklager, at der mangler en liste med en beskrivelse af de konkrete våbentyper, der er omfattet af hver af disse kategorier; bifalder imidlertid anvendelsen af brede kategorier til at fastslå, hvilke typer af våben det drejer sig om; er navnlig tilfreds med medtagelsen af håndvåben, lette våben,

Onsdag den 5. februar 2014

ammunition, dele og komponenter; opfordrer deltagerstaterne til at tolke hver enkelt kategori så bredt som muligt i deres nationale lovgivning; beklager, at handel med fjernstyrede bevæbnede luftsystemer (droner) ikke er omfattet af traktatens anvendelsesområde;

6. beklager, at teknisk bistand, herunder reparation, vedligeholdelse og udvikling, ikke er omfattet af traktaten, selvom disse aktiviteter er omfattet af EU's regler;

7. opfordrer medlemsstaterne til at tydeliggøre, at begrebet »overførsel«, der er omhandlet i artikel 2, stk. 2, i traktaten, omfatter gaver, lån og udlejning og enhver anden form for overførsel, og at disse aktiviteter derfor henhører under traktatens anvendelsesområde;

8. opfordrer deltagerstaterne til for så vidt angår kontrol med våbeneksport og anvendelse af artikel 6 (om forbud) og artikel 7 (stk. 1) (om eksport og vurdering af eksport) i ATT i højere grad at lægge vægt på varer, der kan anvendes til både civile og militære formål, såsom overvågningsteknologi, samt på reservedele og produkter, der kan anvendes i cyberkrig eller til ikkedøbringende krænkelse af menneskerettighederne, og foreslår, at man undersøger muligheden for at udvide ATT's anvendelsesområde til også at omfatte tjenester, der er forbundet med våbeneksport, samt varer og teknologi med dobbelt anvendelse;

9. bifalder de bestemmelser, der sigter mod at forhindre omdirigering af våben; konstaterer imidlertid, at der er overladt et udstrakt råderum til deltagerstaterne til at fastslå niveauet af risiko for omdirigering af våben; beklager det faktum, at ammunition samt dele og komponenter ikke udtrykkeligt er omfattet af de pågældende bestemmelser, og opfordrer deltagerstaterne til at løse dette problem i deres nationale lovgivning, hvilket særlig gælder for de deltagende EU-medlemsstater, jf. Rådets fælles holdning fra 2008;

10. erkender våbenindustriens betydning for vækst og innovation, ud over dens grundlæggende rolle med at levere vigtige kapaciteter; erindrer om staters legitime interesse i at anskaffe sig konventionelle våben og udøve deres ret til at forsvare sig samt til at fremstille, eksportere, importere og overføre konventionelle våben; minder ligeledes om, at det er i deltagerstaternes egen interesse at sikre, at våbenindustrien overholder folkeretten og bindende våbenkontrolordninger med henblik på at bevare og beskytte demokratiets grundlæggende principper, retsstatsprincippet, menneskerettighederne og den humanitære ret samt fremme konfliktforebyggelse og konfliktløsning;

11. opfordrer Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten til at bistå ved udvikling af bindende adfærdskodekser for private aktører, der er involveret i handel med varer til militære formål, jf. FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettighederne opfordrer kraftigt den europæiske våbenindustri til at bidrage til bestræbelserne for at støtte gennemførelsen på en åben og gennemsigtig måde, om nødvendigt også via offentlig-private partnerskaber, og til at fremme overholdelse af reglerne, navnlig ved at respektere forpligtelsen til øget ansvarlighed og den forpligtelse, der udspringer af ansvaret for at forhindre ulovlige våbenoverførsler;

Kriterier og internationale normer

12. fremhæver betydningen af den forpligtelse, traktaten pålægger deltagerstaterne, til at etablere et nationalt kontrolsystem for våbenoverførsler (eksport, import, transit, omladning og mæglervirksomhed);

13. glæder sig navnlig over forbuddet mod overførsel, når staten på godkendelsestidspunktet er vidende om, at våbnene vil blive anvendt til at begå folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden eller krigsforbrydelser;

14. bifalder, at der på en måde, der i vid udstrækning er i overensstemmelse med forskellige regionale aftaler om og instrumenter til overførselskontrol, herunder Rådets fælles holdning fra 2008, ikke gives tilladelse til våbenoverførsler, hvis deltagerstaterne vurderer, at der er altovervejende risiko for, at våbnene vil nedbryde fred og sikkerhed eller blive anvendt til: 1) at krænke humanitær ret, 2) at krænke menneskerettighedslovgivningen, 3) at begå organiseret kriminalitet og 4) at begå terrorhandlinger; tilskynder alle deltagerstater til at udarbejde omfattende retningslinjer, således at disse kriterier kan anvendes med behørig stringens og konsekvens;

15. opfordrer Kommissionen og Rådet til at sikre større sammenhæng mellem forskellige EU-instrumenter, der regulerer bevægeligheden (eksport, overførsel, mæglervirksomhed og transit) for våben og strategiske produkter — som f.eks. Rådets fælles holdning fra 2008, forordning (EF) nr. 428/2009 om dobbelt anvendelse, forordning (EU) nr. 258/2012 om artikel 10 i De Forenede Nationers protokol om skydevåben og målrettede foranstaltninger i henhold til artikel 218 i traktaten — hvad angår de institutionelle rammer på EU-plan og gennemførelsesmekanismer, med henblik på at undgå retsikkerhed og unødvendige ekstraomkostninger for de relevante aktører i EU;

Onsdag den 5. februar 2014

16. glæder sig over kravet om, at deltagerstaterne — når de tager stilling til, om der skal gives tilladelse — skal tage højde for risikoen for, at de våben, der skal overføres, anvendes til at begå eller lette alvorlig kønsbaseret vold eller alvorlige voldshandlinger mod kvinder og børn;

Gennemførelse og rapportering

17. understreger betydningen af en effektiv og troværdig gennemførelse af traktaten med en klar definition af deltagerstaternes ansvar; bemærker i denne forbindelse, at der er overladt en vid fortolkningsmargen til deltagerstaterne;

18. gør opmærksom på, at der ikke stilles krav om, at der skal foretages en vurdering af, om der er spændinger eller væbnede konflikter i modtagerlandet, ligesom der heller ikke skal tages højde for dets udviklingsniveau;

19. gør opmærksom på, at deltagerstaterne er forpligtede til årligt at rapportere om deres eksport og import af konventionelle våben; opfordrer kraftigt til, at de relevante rapporter offentliggøres som en fast regel; opfordrer følgelig EU's medlemsstater til at forpligte sig til åbenhed og til at offentliggøre deres årlige rapporter om våbenoverførsler uden at afvente en universel tilslutning til et sådant princip;

20. mener, at fuldstændig gennemsigtighed i vid udstrækning er betinget af, at man skal stå til ansvar over for parlamenter, borgere og civilsamfundets organisationer, og slår til lyd for, at der indføres mekanismer til fremme af gennemsigtighed, som sikrer, at borgerne og organisationerne er i stand til at drage myndighederne til ansvar;

21. understreger de nationale parlameters, ngo'ernes og civilsamfundets vigtige rolle i forbindelse med gennemførelsen og håndhævelsen af de aftalte ATT-standarde på nationalt og internationalt plan og etableringen af et gennemsigtigt kontrolsystem med ansvarlighed; opfordrer derfor til, at der ydes støtte (herunder økonomisk støtte) til en international gennemsigtig og robust kontrolmekanisme, der kan styrke parlamenternes og civilsamfundets rolle;

22. glæder sig over bestemmelserne om internationalt samarbejde og international bistand og oprettelsen af en frivillig trustfond med henblik på at bistå deltagerstater, der har brug for hjælp til at gennemføre traktaten;

23. glæder sig ligeledes over oprettelsen af en Konference af Deltagende Stater, som jævnligt vil blive kaldt sammen for at evaluere gennemførelsen af traktaten samt for blandt andet at sikre, at handel med ny våbenteknologi er omfattet af traktaten;

EU og dets medlemsstater

24. anerkender den konsekvente rolle, som EU og medlemsstaterne har spillet til støtte for den internationale proces vedrørende fastsættelse af fælles bindende regler for den internationale våbenhandel; glæder sig over, at alle medlemsstater har undertegnet traktaten; ser frem til en hurtig ratifikation fra medlemsstaternes side, så snart Parlamentet har givet sin godkendelse;

25. opfordrer derfor det græske rådsformandskab til at give højeste prioritet til en ratificering og gennemførelse af ATT og til regelmæssigt at aflægge beretning til Parlamentet om de relaterede aktiviteter; opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at gennemføre ATT hurtigt, effektivt og på en ensartet måde i hele Den Europæiske Union samtidig med en fortsat fuldstændig gennemførelse af Rådets fælles holdning fra 2008, som er det nuværende grundlag for fælles europæiske standarder inden for kontrol med våbeneksport;

26. minder medlemsstaterne om deres fælles ansvar for at anvende og fortolke Rådets fælles holdning fra 2008 om våbeneksport ensartet og med samme grad af strenghed;

27. opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at overholde deres rapporteringsforpligtelser over for både EU og FN i gennemsigtighedens og fuldstændighedens ånd og til at fremme gennemsigtighed og udveksling af information og bedste praksis om overførsel og omdirigering af våben på globalt plan;

28. glæder sig over, at EU har spillet en aktiv rolle i forbindelse med ATT-forhandlingerne; beklager dog, at ATT ikke indeholder bestemmelser, der tillader EU eller andre regionale organisationer at være parter i traktaten; understreger, at det er nødvendigt, at regionale organisationer spiller en aktiv rolle i traktatens gennemførelse, og opfordrer til, at der hurtigst muligt indarbejdes bestemmelser i ATT, der tillader EU eller andre regionale organisationer at være parter i traktaten;

Onsdag den 5. februar 2014

29. glæder sig over, at det i traktaten fastsættes, at staterne er forpligtet til årligt at forelægge en rapport om deres våbeneksport og -import (jf. artikel 13, stk. 3), hvilket er meget positivt og fremmer tilliden mellem staterne, idet de herved får oplysninger om de våben, andre stater erhverver sig;
30. opfordrer Kommissionen til at forelægge et ambitiøst forslag til Rådets afgørelse om en EU-støttemekanisme for gennemførelsen af ATT;
31. opfordrer EU og dets medlemsstater til at yde støtte til tredjelande, der har behov for hjælp til at overholde traktatens forpligtelser; glæder sig i den forbindelse over konklusionerne af 16. december 2013 fra Rådet for Udenrigsanliggender, hvori der afsættes 5,2 mio. EUR fra EU's budget til den frivillige trustfond, der skal oprettes under traktaten;
32. understreger, at alle gennemførelsesbestræbelser nøje bør koordineres med aktiviteter gennemført af andre donorer og øvrige parter i ATT og tage hensyn til synspunkter fra forskningsinstitutter og civilsamfundsorganisationer såsom dem, der finansieres under FN's finansieringsordning til støtte for samarbejde om våbenregulering (UNSCAR), og bør give incitamenter til, at det lokale civilsamfund kan deltage;
33. opfordrer Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten til at udforme og gennemføre et sammenhængende ATT-»outreach«-program, som integrerer og bygger på andre ATT-parters eksisterende aktiviteter og tager hensyn til civilsamfundsorganisationernes lokale initiativer inden for fortalervirksomhed og andre donorer og civilsamfundsorganisationers outreach-aktiviteter, under behørig hensyntagen til indhøstede erfaringer på dette område;
34. gør opmærksom på bestemmelsen om, at traktaten som en sidste udvej kan ændres af et flertal bestående af tre fjerdedele af deltagerstaterne, hvis dette bliver nødvendigt, og tilskynder EU og dets medlemsstater til at gøre brug af denne bestemmelse i fremtiden for at styrke ordningen og fjerne smuthuller; opfordrer Kommissionen til indtil da at fremme bilaterale løsninger i forbindelse med de handelsforbindelser, som reguleres af traktaten;
35. opfordrer det græske parlament til som led i det græske rådsformandskab at sætte spørgsmålet om ATT-ratifikation samt Rådets fælles holdning fra 2008 på dagsordenen for den kommende interparlamentariske konference om FUSP-FSFP;
36. opfordrer Rådet til at give bemyndigelse til, at medlemsstaterne kan ratificere ATT i Den Europæiske Unions interesse, eftersom ATT berører EU's enekompetencer såvel som de nationale kompetencer;

o

o o

37. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, de nationale parlamenter i EU's medlemsstater, næstformanden i Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Kommissionen og FN's generalsekretær.
-